

**THE ROLE OF THE FAMILY IN THE DEVELOPMENT OF A COMPLEX
APPROACH TO THE PRONUNCIATION OF SOUNDS IN PRESCHOOL CHILDREN
WITH HEARING IMPAIRMENT**

Olimova Nodirabegim Ibrahimjon qizi

Master of Special Pedagogy, QDPI

Annotation

The role of the family in the development of pronunciation in preschool children with hearing impairments on the basis of a comprehensive approach, a system of planned work with children at home, an example of activities to be carried out at home.

Keywords. Communicative, playful, diagnostic, technical construction, hearing impaired, communication.

Maktabgacha va ilk maktab yoshidagi eshitishida muammolari bo'lgan bolalar ta'limini amalga oshirishda oiladagi tarbiyaning muhim ahamiyat kasb etishini yana e'tirof etgan holda bunday toifa bolalarni barcha sharoitlar mavjud ta'lim muassasasiga joylash bilan kifoyalanib bo'lmasligini ta'kidlashimiz lozim. Eshitishida muammosi bo'lgan farzandi bor har bir ota-onaga mas'uliyatli vazifa yuklanadi. Ya'ni, aynan ota-onaning o'z farzandi kamol topishidagi sa'yi-harakatlariga bog'liq holda uning keyingi hayotiga asos solinadi.

Ota-onalar yoki bola tarbiyasi bilan shug'ullanuvchi oilaning barcha a'zolari zaif eshituvchi bola uyda bo'lgan vaqtida surdopedagog xodimlar ishining davomchilari sanalib, ushbu mutaxassislarning rahbarligi ostida farzandlarining ta'lim va tarbiyasi borasidagi kelgusi barcha ishlar uchun zamin hozirlaydilar. Bolaning so'zlashuv nutqini rivojlantirish hamda muloqot (kommunikativ) malakalarini shakllantirish bo'yicha tashkil etiluvchi ishlar tashxis qo'yilgan va ovoz kuchaytirgich asbob(apparat)i bilan ta'minlangan ilk kunlardan boshlanishi samarali natija beradi. Ba'zi hollarda tashxis qo'yilgan bo'lsada, turli sabablar tufayli ovoz kuchaytirgich asbobi bilan ta'minlanish imkoniyati chegaralangan bo'lsa ham bola bilan shug'ullanishni boshlab yuborish tavsiya etiladi.

Uy sharoiti bola lug'at boyligining kengayishi, so'zlashuv nutqi, talaffuz hamda eshitish malakalarining shakllanishi, bilim va tushunchalarning rivojlanishi uchun turli-tuman tabiiy holatlarni yuzaga keltiradi.

Biz har bir bola bilan uy sharoitida maxsus ravishda tashkil etiluvchi maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarning qiziqishlariga mos tarzda o'tkazilishi mumkin bo'lgan mashg'ulotlar ustida alohida to'xtalishni joiz deb topdik. Bayon etilishi nazarda tutilayotgan bunday mashg'ulotlar bolaning maktab o'quv-tarbiya jarayoniga muvaffaqiyatli uyg'unlashib ketishiga, hayotda o'z o'rnini topishiga samarali ta'sir ko'rsatadi.

Quyida uy sharoitida bolalar bilan olib borilishi mumkin bo'lgan rejali ish tizimini yoritib berishga harakat qilamiz. Tavsiya etiluvchi ishlar tizimiga rioya qilgan holda oiladagi ta'lim-tarbiyani tashkil etish farzandlaringizning nafaqat maktab ta'limiga tayyorgarligi, balki

ijtimoiy hayotga erta uyg'unlashuvini ham ta'minlaydi. Aytib o'tish joiz-ki, uy sharoitida olib borilishi lozim bo'lgan barcha tadbirlar soddalashtirilgan holda, bolaning rivojlanish xususiyatlari, shuningdek, kattalarning imkoniyatlaridan kelib chiqqan holda ishlab chiqilgan bo'lib, ba'zan bolaning erishgan yutuqlariga ko'ra ularni biroz soddalashtirgan yoki murakkablashtirgan holda ham qo'llash imkonini beradi.

Farzand – bu oila gultoji, Vatanimiz kelajagi. Zero, milliy pedagogikamiz asoschisi Abdulla Avloniy aytganidek: “Tarbiya bizlar uchun yo hayot-yo mamot, yo najot-yo halokat, yo saodat-yo falokat masalasidir... Tarbiyani kimlar qilur? Qayda qilinur? Degan savol keladur. Bu savolga, birinchi-uy tarbiyasi. Bu ona vazifasidir. Ikkinchi-maktab va madrasa tarbiyasi. Bu ota, muallim, mudarris va hukumat vazifasidir”. SHu sababli ham Respublikamiz hukumati bu masalaga jiddiy e'tiborni qaratib kelmoqda. Farzandlarimizning ma'naviy hamda jismoniy jihatdan sog'lom, baquvvat, kelajagi buyuk O'zbekistonning ilg'or fuqarosi bo'lib yetishishlari uchun barcha - muallimlar ham, ota-onalar ham, mahalla ham hamjihat bo'lib kurashishlari kerak.

Bolalarning qurish-yasash faoliyatlari deganda, biz ularning turli-tuman ashyolar (qog'oz, karton, yog'och, plastilin, tabiiy ashyolar, maxsus qurish o'yinchoqlari va “Lego”) dan har xil o'yin uchun buyumlarni yaratishlarini tushunsak, tasviriy faoliyatlari deganda, ular shaxsining har tomonlama rivojlanishi, atrof-olamni faol anglashlarini ta'minlashga xizmat qiluvchi badiiy faoliyatlarni tushunamiz.

Bu faoliyatlar o'zida ham badiiy, ham texnik qurish –yasashni mujassamlagani sababli eshitishida muammolari bo'lgan bolalar uchun murakkab jarayon hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1.E.P.Кузьмичева Razvitie rechevogo sluxa u gluxix –M.: 1993.
- 2.Novoe v metodax obucheniya gluxix detey. //Pod redaktsiey S.A.Зыкова. –M.: 1998.